

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 12 września 1959 r.

w sprawie postępowania o wyrównanie szkód wyrządzonych w majątku jednostek organizacyjnych więziennictwa.

Na podstawie art. 17 w związku z art. 19 ust. 2 pkt 2 dekretu z dnia 5 października 1955 r. o odpowiedzialności materialnej żołnierzy za szkody wyrządzone jednostce wojskowej (Dz. U. Nr 40, poz. 247), zwanego dalej „dekretem”, oraz art. 2 ustawy z dnia 11 września 1956 r. o przejściu więziennictwa do zakresu działania Ministra Sprawiedliwości (Dz. U. Nr 41, poz. 188) zarządza się, co następuje:

§ 1. Każdy funkcjonariusz lub pracownik Służby Więziennej ma obowiązek zawiadomić niezwłocznie przełożonego jednostki organizacyjnej więziennictwa o szkodzie powstałej w majątku tej jednostki.

§ 2. 1. W razie ujawnienia szkody w jednostce organizacyjnej więziennictwa przełożony tej jednostki zarządza niezwłocznie przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego i zawiadania swego przełożonego o ujawnionej szkodzie.

2. Jeżeli z okoliczności tej sprawy wynika, że za szkodę odpowiedzialny jest przełożony jednostki albo jego zastępca, przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego zarządza bezpośrednio wyższy przełożony.

§ 3. W toku postępowania wyjaśniającego należy ustalić wszystkie istotne okoliczności dotyczące powstania szkody, a w szczególności przyczynę powstania szkody, jej wysokość oraz osobę odpowiedzialną materialnie za szkodę. W przypadku gdy:

- 1) okoliczności dotyczące szkody zostały ustalone w toku kontroli, inspekcji lub rewizji finansowo-księgowej albo w toku postępowania karnego,
- 2) szkoda polega na zaspokojeniu przez jednostkę roszczeń poszkodowanej osoby trzeciej, a osoba sprawcy szkody i jej wina zostały stwierdzone w toku postępowania sądowego lub arbitrażowego, prowadzonego przeciwko jednostce organizacyjnej więziennictwa,
- 3) przedmiotem szkody jest zwrot nienależnego świadczenia pieniężnego —

można odstąpić od przeprowadzania postępowania wyjaśniającego lub też ograniczyć je do ustalenia nie wyjaśnionych okoliczności.

§ 4. W przypadkach wymienionych w art. 8 dekretu osoba zarządzająca mieniem lub mająca nadzór nad nim sporządza protokół szkód. Jeżeli sprawa nie wymaga dalszego wy-

jaśnienia, przełożony zamieszcza na protokole szkód adnotację o przyjęciu wynagrodzenia szkody w gotówce lub zobowiązania do zapłaty odszkodowania.

§ 5. Jeżeli szkoda powstała z przestępstwa, postępowanie wyjaśniające prowadzi się niezależnie od postępowania karnego. Jeżeli jednak ustalenie okoliczności mających dla sprawy istotne znaczenie zależy od wyników postępowania karnego, postępowanie wyjaśniające może być zawieszony do czasu ukończenia postępowania karnego.

§ 6. 1. Postępowanie wyjaśniające przeprowadza funkcjonariusz wyznaczony przez przełożonego jednostki bądź przełożonego wyższego w przypadkach określonych w § 2.

2. Do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego należy wyznaczyć w miarę możliwości osobę posiadającą fachowe wiadomości z tego działu gospodarki, w którym szkoda powstała.

3. W sprawach zawiłych albo gdy szkoda jest znaczna lub z innych ważnych przyczyn może być wyznaczona do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego komisja w składzie trzech osób. W razie potrzeby przewodniczący komisji może zwrócić się do przełożonego wyznaczającego komisję o uzupełnienie jej składu.

4. Postępowania wyjaśniającego nie może prowadzić ani nie może brać udziału w komisji osoba zainteresowana wynikiem sprawy.

§ 7. 1. W toku postępowania wyjaśniającego prowadzący postępowanie obowiązany jest ustalić i uwidocznnić w aktach sprawy wszystkie okoliczności mające istotne znaczenie, w szczególności przesłuchać osobę odpowiedzialną za szkodę, a w razie potrzeby:

- 1) przesłuchać w charakterze świadków osoby, które mogą udzielić wyjaśnień co do okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy,
- 2) zebrać i zabezpieczyć dokumenty, przedmioty i inne dowody,
- 3) przeprowadzić oględziny miejsca i rzeczy,
- 4) zasięgnąć opinii biegłych.

2. Przy badaniu okoliczności sprawy należy uwzględnić nie tylko dowody i okoliczności przemawiające przeciwko

osobie odpowiedzialnej za szkodę, ale również zbadać prawdziwość wyjaśnień złożonych przez tę osobę.

3. Prowadzący postępowanie wyjaśniające powinien zapoznać osobę odpowiedzialną za szkodę z treścią zebranych dowodów i na jej prośbę umożliwić przejrzenie akt postępowania wyjaśniającego.

4. Postępowanie wyjaśniające powinno być wszczęte niezwłocznie po ujawnieniu szkody i prowadzone szybko i celowo. Powinno ono być zakończone w ciągu jednego miesiąca od dnia ujawnienia szkody. Przedłużenie tego terminu może nastąpić tylko w uzasadnionych przypadkach za zgodą przełożonego.

§ 8. 1. W razie powstania szkód polegających na brakach gotówkowych lub innych przedmiotów wartościowych przechowywanych w kasie, prowadzący postępowanie wyjaśniające powinien dokonać szczegółowej rewizji kasy na podstawie dowodów rachunkowych i ksiąg oraz sprawdzić zgodność zamknięcia kasowego ze stanem kasy.

2. Rewizję kasy należy przeprowadzić w obecności kierownika działu finansowego lub kasjera albo prowadzącego kasę oraz jednej osoby wezwanej w charakterze świadka.

§ 9. 1. Przy szkodach materiałowych w składach lub magazynach prowadzący postępowanie wyjaśniające powinien dokonać rewizji ksiąg materiałowych oraz sprawdzić zamknięcie rachunkowe ksiąg ze stanem faktycznym w składach lub magazynach.

2. Czynności wymienione w ust. 1 należy dokonać w obecności kierownika składu lub magazynu oraz jednej osoby wezwanej w charakterze świadka. W razie potrzeby można wyznaczyć specjalną komisję do przeprowadzania tych czynności.

§ 10. 1. Za podstawę ustalenia wysokości szkody przyjmuje się wartość przedmiotu szkody, obliczoną według cennika obowiązującego w dniu powstania szkody.

2. W razie braku cennika za wartość przedmiotu szkody przyjmuje się sumę, niezbędną do naprawienia szkody.

3. Dla przedmiotów nowych przyjmuje się pełną ich wartość, wartość zaś przedmiotów używanych zmniejsza się o procent (stopień) ich zużycia.

§ 11. Niezwłocznie po zakończeniu postępowania wyjaśniającego prowadzący postępowanie zapoznaje osoby odpowiedzialne z wynikami postępowania i przyjmuje ich wyjaśnienia, a następnie sporządza sprawozdanie, które wraz z wnioskami i aktami postępowania przedstawia przełożonemu upoważnionemu do wydania decyzji. W sprawozdaniu należy podać w szczególności:

- 1) ustalony w postępowaniu wyjaśniającym stan faktyczny sprawy,
- 2) datę ujawnienia szkody,
- 3) osobę odpowiedzialną za szkodę i dowody, jakie przemawiają za jej winą,
- 4) czy odpowiedzialność za szkodę jest ograniczona do wysokości trzymiesięcznego uposażenia,
- 5) wysokość uposażenia lub wynagrodzenia osoby odpowiedzialnej, pobieranego w miesiącu ujawnienia szkody,
- 6) dokładne oznaczenie miejsca zamieszkania osoby odpowiedzialnej,
- 7) wniosek z uzasadnieniem w sprawie wydania orzeczenia o odszkodowaniu lub decyzji o umorzeniu należności.

§ 12. 1. Orzeczenie o odszkodowaniu lub decyzję o umorzeniu wydają:

- 1) naczelnicy centralnych więzień i komendanci szkół, jeżeli szkoda nie przekracza 10.000 zł;
- 2) dyrektor Centralnego Zarządu Więziennictwa, jeżeli:
 - a) szkoda wyrządzona w jednostkach podległych przekracza kwotę 10.000 zł,
 - b) za szkodę odpowiedzialni są naczelnicy centralnych więzień i komendanci szkół lub ich zastępcy,

c) szkoda powstała w majątku Centralnego Zarządu Więziennictwa — bez względu na wysokość szkody;

3) osoba wyznaczona przez Ministra Sprawiedliwości, gdy za szkodę odpowiedzialny jest dyrektor Centralnego Zarządu Więziennictwa lub jego zastępca.

2. Jeżeli odpowiedzialny za szkodę jest funkcjonariusz starszy stopniem służbowym od naczelnika centralnego więzienia lub nie będący jego podwładnym, orzeczenie wydaje dyrektor Centralnego Zarządu Więziennictwa.

3. Dyrektor Centralnego Zarządu Więziennictwa może wydać orzeczenie o odszkodowaniu lub decyzję o umorzeniu również w sprawach należących do właściwości naczelników centralnych więzień bądź komendantów szkół.

§ 13. 1. Decyzja o umorzeniu należności wydana przez naczelnika centralnego więzienia lub komendanta szkoły podlega zatwierdzeniu przez dyrektora Centralnego Zarządu Więziennictwa, jeżeli szkoda przekracza kwotę 5.000 zł.

2. Zatwierdzeniu przez dyrektora Centralnego Zarządu Więziennictwa podlegają również decyzje o umorzeniu wydane na podstawie art. 13 ust. 3 dekretu lub gdy dotyczą szkody ujawnionej przez organy kontrolne Centralnego Zarządu Więziennictwa, jeżeli wysokość szkody w obu wypadkach przekracza kwotę 500 zł.

3. Decyzja o umorzeniu należności wydana przez dyrektora Centralnego Zarządu Więziennictwa podlega zatwierdzeniu przez Ministra Sprawiedliwości, jeżeli szkoda przekracza kwotę 10.000 zł.

4. Decyzja o umorzeniu należności wydana przez osobę wyznaczoną przez Ministra Sprawiedliwości podlega zatwierdzeniu przez Ministra Sprawiedliwości, jeżeli szkoda przekracza kwotę 20.000 zł.

§ 14. 1. Odwołanie od orzeczenia o odszkodowaniu wydanego przez naczelnika centralnego więzienia lub komendanta szkoły rozpoznaje dyrektor Centralnego Zarządu Więziennictwa.

2. Odwołanie od orzeczenia o odszkodowaniu wydanego przez dyrektora Centralnego Zarządu Więziennictwa lub przez osobę wyznaczoną przez Ministra Sprawiedliwości rozpoznaje Minister Sprawiedliwości.

§ 15. 1. Orzeczenie o odszkodowaniu prócz danych przewidzianych w przepisach o postępowaniu administracyjnym powinno zawierać:

- 1) przedmiot szkody i jej wysokość,
- 2) wysokość uposażenia lub wynagrodzenia osoby odpowiedzialnej oraz określenie wysokości należnego od niej odszkodowania,
- 3) uzasadnienie.

2. W uzasadnieniu orzeczenia należy zwięźle przedstawić ustalony w toku postępowania wyjaśniającego stan faktyczny sprawy i wysokość wyrządzonej szkody, wskazać, na czym polega wina osoby odpowiedzialnej za wyrządzenie szkody i na jakich dowodach oparte jest orzeczenie o odszkodowaniu oraz czy odpowiedzialność jest ograniczona, czy też w pełnym rozmiarze i dlatego.

§ 16. Jeżeli szkodę wyrządziło kilka osób, w stosunku do wszystkich tych osób wydaje się jedno orzeczenie o odszkodowaniu, w którym wymienia się ogólną wysokość szkody oraz wysokość szkody, jaką każda z nich wyrządziła i za jaką odpowiada.

§ 17. 1. Jeżeli szkoda powstała wskutek wypłaty nienależnego świadczenia pieniężnego, wydaje się w stosunku do osoby, która świadczenia te otrzymała, orzeczenie o odszkodowaniu, w którym wymienia się ogólną wysokość uposażenia (wynagrodzenia) oraz wysokość należnego odszkodowania.

2. Jeżeli wysokość szkody przekracza jednomiesięczne uposażenie osoby, która pobrała nienależne świadczenie w

dobrej wierze, można w tym samym orzeczeniu o odszkodowaniu nałożyć obowiązek wynagrodzenia pozostałej części szkody również na osobę odpowiedzialną za wypłatę nienależnego świadczenia, o ile ponosi ona winę za dokonanie wypłaty.

§ 18. Orzeczenia o odszkodowaniu nie wydaje się, gdy:

- 1) obowiązek odszkodowania został już orzeczony w wyroku sądowym,
- 2) okoliczności wyrządzonej szkody nie budzą wątpliwości, a osoba odpowiedzialna za szkodę uiszcza niezwłocznie odszkodowanie w gotówce,
- 3) wysokość szkody nie przekracza kwoty 500 zł, a osoba odpowiedzialna za szkodę złożyła zobowiązanie na piśmie do zapłaty odszkodowania w ustalonym terminie.

§ 19. 1. Jeżeli orzeczenie o odszkodowaniu ma obejmować tylko część należności z tytułu szkody, a reszta należności ma być umorzona, decyzję o umorzeniu zamieszcza się w orzeczeniu o odszkodowaniu.

2. Orzeczenie o odszkodowaniu zawierające częściowe umorzenie należności powinno być doręczone osobie odpowiedzialnej dopiero po zatwierdzeniu przez właściwy organ II instancji decyzji o umorzeniu należności, jeżeli decyzja ta podlega zatwierdzeniu.

§ 20. 1. Decyzja o umorzeniu należności powinna być szczegółowo uzasadniona ze wskazaniem okoliczności, które przemawiają za umorzeniem.

2. Uprawniony organ albo zatwierdza decyzję o umorzeniu należności, albo uchyla ją i przekazuje sprawę organowi orzekającemu do ponownego rozpoznania.

3. Jeżeli do wydania decyzji w sprawie zatwierdzenia lub uchylenia decyzji organu I instancji konieczne jest jeszcze wyjaśnienie niektórych istotnych okoliczności sprawy, organ II instancji może zlecić uzupełnienie postępowania wyjaśniającego wyznaczonemu pracownikowi albo organowi I instancji.

§ 21. W przypadkach przewidzianych w art. 9 ust. 4 dekretu powództwo wytoczyć należy do właściwego sądu z powołaniem się na okoliczności wymienione w tym artykule. Do pozwu można załączyć akta postępowania wyjaśniającego lub wyciągi z tych akt.

§ 22. 1. Klauzulę wykonalności wydaje organ I instancji, który wydał orzeczenie. Klauzulę zamieszcza się na wypisie orzeczenia zawierającym jego sentencję, a gdy w sprawie orzekał organ II instancji, również sentencję orzeczenia organu II instancji.

2. Prawomocne orzeczenie o odszkodowaniu zaopatrzone w klauzulę wykonalności jest tytułem wykonawczym, stanowiącym podstawę do przymusowego ściągnięcia należności:

- 1) z wynagrodzenia osób zatrudnionych w Służbie Więziennej — w drodze potrącenia z uposażenia,
- 2) z innego wynagrodzenia za pracę lub innego majątku osób odpowiedzialnych za szkodę — w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych lub egzekucji sądowej.

§ 23. 1. W celu wykonania orzeczenia o odszkodowaniu w stosunku do funkcjonariuszy i pracowników zwolnionych ze Służby Więziennej organ I instancji powinien wezwać osobę odpowiedzialną do zapłaty należności z zagrożeniem wszczęcia egzekucji, jeżeli należność nie zostanie zapłacona w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania.

2. W razie niezapłacenia należności w ustalonym terminie organ I instancji przesyła wydziałowi finansowemu prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby odpowiedzialnej lub komornikowi sądowemu wniosek o wszczęcie egzekucji, w którym należy wskazać:

- 1) imię, nazwisko i adres dłużnika,
- 2) należność poszukiwaną,
- 3) majątek (wynagrodzenie za pracę lub inne dochody), do którego należy skierować egzekucję,

oraz zaznaczyć, że dłużnik mimo wezwania należności nie uiszczył. Do wniosku należy dołączyć orzeczenie o odszkodowaniu zaopatrzone w klauzulę wykonalności wraz z jednym odpisem oraz dowód doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty.

§ 24. W sprawach nie unormowanych niniejszym zarządzeniem mają zastosowanie przepisy o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. z 1928 r. Nr 36, poz. 341 z późniejszymi zmianami).

§ 25. 1. Wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia sprawy dotyczące szkód, a nie zakończone prawomocnym zarządzeniem o wynagrodzeniu szkody, prowadzone są w dalszym ciągu w trybie i na zasadach określonych niniejszym zarządzeniem.

2. Prawomocne zarządzenie o wynagrodzeniu szkody wydane przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia pozostaje w mocy.

§ 26. Równocześnie tracą moc dotychczasowe przepisy wydane w zakresie unormowanym niniejszym zarządzeniem.

§ 27. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: w z. S. Walczak